

Anno 1985

Het is zaterdag 4 mei 1985. Overal waar Nederlanders wonen of bijeen zijn, wordt het einde van de Tweede Wereldoorlog in Europa herdacht, voor de veertigste maal al. Die zaterdag staat in het teken van rouw – zondag de 5de zal als de nationale bevrijdingsdag gevierd worden.

Er is op die zaterdag des middags in Washington een groep Nederlanders bijeen: de ambassadeur, leden van zijn staf, functionarissen van in de Amerikaanse hoofdstad gevestigde internationale organisaties, vertegenwoordigers van het Nederlandse bedrijfsleven, toeristen; de meesten zijn vergezeld van hun echtgenoten, sommigen ook van hun kinderen. Tot die groep behoren ook mijn tweede vrouw (mijn eerste, metgezellin in de Londense jaren, is ruim vijf jaar eerder overleden) en ik. Alvorens naar Washington te komen, heb ik in Californië aan drie universiteiten en aan het wetenschappelijk centrum dat de naam draagt van mijn vriend Simon Wiesenthal, voordrachten gehouden over de Jodenvervolging in bezet Nederland – in Washington dien ik nog op een door de ambassade belegde bijeenkomst te spreken over Amerika's aandeel aan de bevrijding van ons vaderland.

Van Washington uit gezien ligt aan de overzijde van de rivier de Potomac *Arlington National Cemetery*, de laatste rustplaats van meer dan honderdvijftigduizend Amerikanen: militairen en burgers, van hoog tot laag; ook twee presidenten zijn er begraven, een van hen John F. Kennedy, die in 1963 werd vermoord. Nagenoeg in het centrum van dit immense, in een golvend landschap aangelegde kerkhof rijst een sober monument op: het graf van de Onbekende Amerikaanse Soldaat. Bij de voet van dat monument zal de ambassadeur een krans plaatsen. Een Amerikaanse erewacht, gevormd uit militairen van land-, zee- en luchtmacht, komt aanmarcheren en stelt zich in perfecte orde op. Strakblauw is de lucht – het is warm, warmer dan in die tijd van het jaar in Nederland.

Daar, aan de overzijde van de Atlantische Oceaan, zal om acht uur des avonds twee minuten stilte in acht worden genomen – acht uur in Nederland is twee uur in Washington.

Precies op dat uur verstommen de laatste, nog maar aarzelend gevoerde